

VLINDERS VANGEN

Tot de collecties van het Stedelijk Museum in Wiesbaden behoort o.a. het hierbij afgebeelde schilderijtje van een wat wereldvreemd aandoende "vlindervanger".

Het schilderijtje (olieverf op hout) hangt daar in het "Städtisches Museum" maar is in feite sinds 1938 eigendom van de Duitse rijksoverheid.

Het is maar een klein schilderijtje: iets meer dan 31 cm hoog en 25 cm breed, ruim tweemaal zo groot als bijgaande afbeelding.

Het schilderijtje is rond 1840 gemaakt door Carl Spitzweg, die leefde van 1808 tot 1885. Het is een heel boeiend tafereeltje, vooral door de houding en het uiterlijk van de wat zonderlinge man, die daardoor zeker geen stereotype "prikkebeen" verbeeldt. Hij straalt (daarentegen?) een zekere verbazing uit en een soort verwondering en bewondering voor wat hij hier tegenkomt. Wellicht óók een zekere aarzeling of hij de prachtige vlinder die hier zijn pad kruist, wel zal of mag vangen.

Voorals in de originele kleuren straalt de gezichtsuitdrukking van deze "Schmetterlingfänger" (die door de wat merkwaardige bril enigszins vreemd aan doet) iets merkwaardigs uit. Zijn verbazing is natuurlijk terecht: de vlinder op de voorgrond is buitenproportioneel groot. Alleen daardoor al is dit schilderijtje (dat min of meer typerend is voor een deel van het werk van Spitzweg) zo de moeite waard.

"Der Schmetterlingfänger" werd ongeveer honderdvijftig jaar geleden geschilderd. "Vlindervangers" zijn er echter nog steeds. In het Natuurhistorisch Museum Maastricht zijn daar vele voorbeelden van te zien in de entomologische collecties en nu, gedurende één maand, óók weer in een tijdelijke tentoonstelling over vlinders.

Mag dat dan, vlinders vangen? Nee en ja.

Nee, indien dat zonder duidelijke en weloverwogen bedoeling gebeurt: het verzamelen òm het verzamelen. Om het hebben alleen. Dergelijke vormen van verzamelen zijn naar mijn mening nooit goed te praten. De natuur is geen postbedrijf waarvan je de series postzegels graag compleet wilt hebben.

Ja, indien het op serieuze wijze gebeurt om onze kennis over vlinders te vergroten. En om daaraan te kunnen voldoen, moet je dus weten welke kennis beschikbaar is, en daarmee behoor je dan min of meer vanzelf tot een kleine groep "Vlindervangers", die niet zo maar alles wat fladdert in collecties willen onderbrengen. Verzamelingen zijn vaak nodig om meer te weten te komen over bijvoorbeeld individuele variabiliteit, geografische variabiliteit, seizoenspolymorfisme, geslachtsdimorfisme, enzovoorts. Maar alleen op verantwoorde wijze aangelegde verzamelingen kunnen bijdragen aan onze kennis over vlinders.

Wie meer wil weten over vlinders doet er goed aan komende maand een bezoek te brengen aan het museum in Maastricht, waar tot en met 30 april een tentoonstelling over vlinders te zien is.

DOUWE TH. DE GRAAF